

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul V

Fondator: Dr. Constantin Dragan

August-Septembrie 1960 n. 57-58

Drama fratilor despartiti

In enormul numar de carti care se ocupa de problema unificării Bisericii aparute in ultimii doi ani in vederea viitorului Conciliu Ecumenic, vastul studiu pe care *Italo Volpi* il inchina acestei probleme este fara indoiala cel mai complet, cel mai gandit.

Cartea, publicata anul trecut de Editiile *Pro Civitate Christiana* de la Assisi, este un examen scrupulos si obiectiv al evenimentelor care in cursul istoriei au distrus unitatea creștină provocand in organismul Bisericii fracturi in majoritatea cazurilor datorite unor cauze politice, cum s'a intamplat in cazul marelui schisme orientale, mult mai corosive decat interpretările divergente ale Sinfiei Scripturii.

Lui *Italo Volpi* nu i-a scapat aspectul dramatic al acelor convulsii politico-doctrinare care au dus la indepartarea multora dintre comunitățile creștine de Biserica romană depozitara și continuatoare a mandatuului divin.

Si tocmai această dramă a inspirat titlul cărții *«Drama fraților despartiti»*.

Dupa o scurta ilustrare a finalităților pe care și le propune Conciliul Vatican II și a precedentelor Conciliului Ecumenic, autorul intră in miezul chestiunii: despartirile care au turburat viața Bisericii. O scurta privire asupra nestorianismului și asupra monofisismului, și iata-ne in fața marii Schisme orientale căreia autorul îi inchina un capitol bine documentat in care releva subtilele și diabolicele intrigi încheiate cu fractura dintre Roma veche și Roma nouă, Bizantul, devenit prin așa zisa *«donatie a lui Constantin»*, centru politic și capitală a Imperiului roman.

Dupa *Italo Volpi* principiul generativ al Schimei orientale a fost tocmai aceasta transferare a capitalei imperiului de la Roma la Bizanț. Trambulina a fost principiul, sustinut de episcopii de Constantinopol in acord cu împăratul bizantin, al unei necesare echivalențe între gradul civil și gradul ecleziastic al noiei capitale.

Oamenii Bisericii de la Constantinopol știau bine că nu puteau să abandoneze Roma ca sediul de onoare și de jurisdicție al lumii creștine. Știau că primatul Romei asupra tuturor celorlalte Biserici din lume nu are nimic in comun cu evoluția istorică a imperiului, de oarece a fost constituit prin drept divin, pe baza succesiunii sfântului Petru, și nu pe baza titlului de capitală a imperiului roman.

Până in veacul XI episcopii de Constantinopol au recunoscut in mod căt se poate de clar primatul roman, mai ales atunci când aveau nevoie de ajutorul Papilor.

Totuși de la o supremație de

onoare se trece la o supremație de jurisdicție.

Conciliul Ecumenic de la Calcedonia va sancționa apoi drepturile patriarhale ale episcopului constantinopolitan care devine «patriarh al întregului Orient». Controversa dogmatică *«Filioque»* între Orient și Occident trebuia să devie cu timpul un simplu pretext teologic care să justifice despartirea.

«Faptul că s'a susținut dependența primatului roman de condiția civilă a Romei a avut consecințe logice extrem de grave, ducând la recunoașterea supunerii Bisericii față de Stat, de oarece schimbând Statul ierarhia civilă a Capitalei se schimba implicit și ierarhia ecleziastică a orașelor moderne. Faptul acesta a dus apoi la constituirea unor Biserici autocefale pe baza aplicării principiului civil al despartirii între Stat și Stat, care devine despartire între Biserica și Biserica. Iar autocefalia a dus la situația de fapt conform căreia bisericile astfel guvernate să nu mai asculte de un cap vizibil, ci numai de capul invizibil, Isus». (pag. 125).

Cauzele directe ale schimei au fost, dupa *Italo Volpi*: 1) cesaropapismul împăraților bizantini; 2) ambiția unora dintre episcopii Constantinopolului; 3) naționalismul oriental.

Ingerența imperială in viața Bisericii a dus la o progresivă slăbire a catolicității — adică a universalității Bisericii — și la naționalizarea Bisericii din Răsărit pe care cesaropapismul le împinge la schismă. Sapte schisme precedente schimei lui Fotiu, au fost provocate de amestecul împăraților bizantini in treburile Bisericii.

Ambiția unora dintre episcopii Constantinopolului contribuie in mare măsură la schismă, prin introducerea doctrinei pentarhiei care pune pe nivel de paritate pe cei cinci episcopi de Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim. In practică, sediile din Alexandria, Antiohia și Ierusalim fiind foarte decăzute, pentarhia se reducea la diarhia Roma-Constantinopol.

O altă cauză a despartirii dintre Orient și Occident trebuie căutată in naționalismul oriental alimentat de disprețul pe care grecii il aveau pentru occidentul latin, in special după distrugerea imperiului din Occident și după ce Papii au inaugurat o politică de colaborare cu barbarii.

Dușmănia orientalilor față de occidentali, a cărei fundamentală explicație trebuie căutată in deosebirea de natură existentă între poporul grec și cel roman, s'a accentuat din ce în ce mai mult; până acolo încât despartirea dintre cele două Biserici a apărut bizantinilor justificabilă.

Prestigiul și orgoliul față de cultura lor îi autoriză pe greci să nu tolereze supunerea față de Pontiful Roman care trăia in mijlocul barba-

rilor și căuta protecția acestora. Această aversiune a fost din belșug răsplătită de occidentali care nu totdeauna au fost lipsiti de vină in raporturile lor cu Răsăritul. Cauzele indirecte ale rupturii între Orient și Occident sunt, după teoria lui *Italo Volpi*, 1) principiul identității organizării ecleziastice cu organizația civil-administrativă a Bisericii din Răsărit, care a dat naștere pentarhiei și cesaropapismului și a făcut ca Orientul să uite poziția specială pe care o avea Pontiful Roman, poziție datorită dreptului divin; 2) întrebuintarea a două limbi deosebite, începand din veacul III, cand Roma adoptă limba latină pe care orientalii nu și dau niciodată osteneala să învețe, considerând-o o limbă inferioară. De aici ignorarea nu numai a teologiei latine din partea orientalilor ci și o anumită desorientare a latinilor față de subtilitățile teologiei grecești. Imposibilitatea de a se înțelege și o serie de inutile controverse pur verbale au tinut despartite sufletele.

A treia cauză secundară a schimei ar fi fost dezvoltarea autonomă a celor două mari familii creștine. Cu începere din veacul IV cele două Biserici iau căi deosebite in viața liturgică, disciplinară și teologică. Deosebirile care au luat naștere din această autonomie au furnizat apoi un material prețios pentru cei care voiau să ridice un zid despartitor între cele două lumi. In evoluția dogmatică teologiei celor două părți au urmărit punte de vedere deosebite. Occidentalii opuneau conservatismului exagerat al grecilor o mare sete de cultură și de muncă intelectuală.

Si iată-ne ajunși la marea Schismă, la cărei autori Fotiu și Mihail Cerulariu, pe baza elementelor care pregătiseră ruptura între cele două Biserici, in aparență bazată pe chestiunea *«Filioque»*, in realitate rezultat tragic al unei noi situații de fapt de natură politico-administrativă, nu fac decât să consolideze o situație preexistentă.

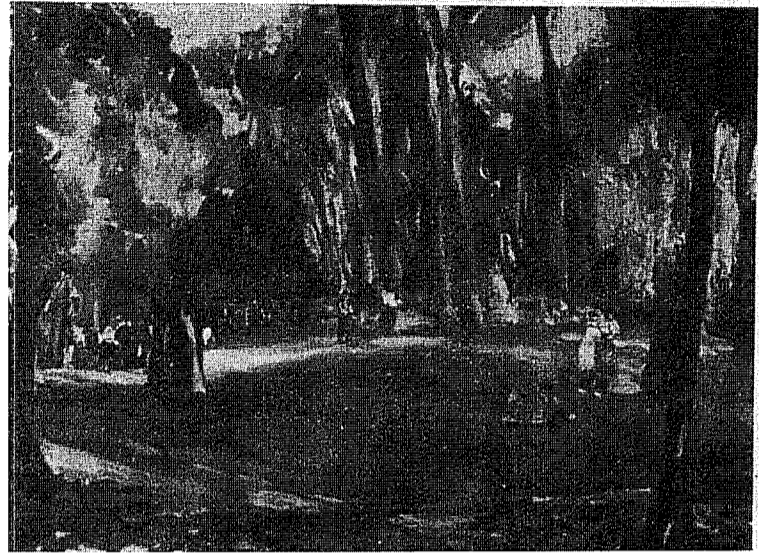
Urmează apoi un lung și obiectiv capitol asupra reformei protestante și asupra deosebitelor comunități și mișcări care au derivat din Reformă și, in sfârșit, o sinteză doctrinară comparată care tratează divergențele existente asupra adevărilor revelate între Biserica catolică și Bisericile creștine disidente, cu privire specială la chestiunea primatului papal, cauză conservativă a unității creștine și, in același timp, cauză principală a schimei și cea mai serioasă piedecă in calea reunificării Bisericilor.

Un capitol special este rezervat operei întreprinse de Papi pentru a restitui Bisericii unitatea, și Conciliul Ecumenic.

Incheind acest capitol, oare scoate in relief inconsistența, pe plan spiritual și teologic al disputelor căroră de obicei li se atribuie cauza desmembrării Bisericii universale, autorul scrie: *«Trebuie să recunoaștem că cel mai serios impediment pentru reunificarea creștină provine de pe tărâmul politice, care a făcut să treacă pe al doilea plan mișcările re-*

(segue a pag. 11)

In ziua de 8 Septembrie, in Basilica Sfântul Petru din Roma, a fost consacrat, in persoana P.S.S. Vasile Cristea din ordinul Asumptionistilor, un nou Episcop al Bisericii catolice române de rit oriental suprimată, in mod arbitrar de guvernul comunist de la București. — — Evenimentului și ceremoniei solemne a acestei consacrarii îi vom inchina in întregime viitorul număr al ziarului nostru, care urează noului Păstor de suflute o lungă și rodnică carieră apostolică.

Z. Giotta-Frunză: Villa Borghese

Intre libertate și sclavie

Vorbind in catedrala din Muenchen unei mulțimi de 15 mii credincioși veniți din toată lumea să asiste la lucrările Congresului Euharistic, cardinalul Francis Spellman, arhiepiscopul New Yorkului a făcut un violent atac la adresa comunismului.

Dupa severul rechizitoriu pronunțat anul trecut de cardinalul Ottaviani in Santa Maria Maggiore împotriva celor care încălcă libertatea și drepturile omului și împotriva oricărei forme de colaborare cu dușmanii lui Dumnezeu, discursul de acum al episcopului de New York reprezintă critica cea mai aspră pe care un înalt exponent al Bisericii a făcut-o vreodată comunismului.

Spellman și-a început cuvântarea afirmând că lumea traversează astăzi o perioadă cât se poate de periculoasă și că conflictul care angajează cele două blocuri antagoniste «este încă odată acela dintre libertate și sclavie». «Comunismul — a spus Cardinalul, este o fiară drogată cu pofta puterii». De la asemenea premise, extrem de polemice, discursul Arhiepiscopului de New York a trecut apoi la o realistă analiză a actualului situații internaționale. «In vremurile acestea de primejdie și fără pace, fiecare zi ne aduce noi și noi crize provocate de comuniști in lumea întreagă: la Cuba și in America Latină, in Germania Orientală și in apele internaționale ale Mării lui Barents, in China și in Congo. Toate semne nefaste ale posibilității din ce în ce mai apropiată de dispariție a libertății in lume, amenințate odată fantastice, dar astăzi realiste, a Uniunii Sovietice».

Nau lipsit accentele dramatice in acest discurs care a voit să atragă atenția occidentalilor asupra pericolului iminent și real al jocului politic comunist. Cardinalul a spus că actuala situație este o dovadă nefastă a posibilității de a ne găsi in fața «ultimei zile de libertate a lumii occidentale».

Inaltul prelat a adresat apoi critici severe actualei politici a Statelor Unite, deplorând o anumită «apatie și îngăduință» care pun astăzi națimea in fața probabilității de a trebui să plătească scump aceste slăbiciuni politice.

Cardinalul a apărut energic principiul strategic care stă la baza planurilor de apărare americane, principii sprijinit pe sistemul bazelor dislocate in întreaga lume liberă și care constituie teza principală a propagandei anti-americane a Uniunii Sovietice.

Vorbind despre forțele americane in străinătate inaltul Prelat a precizat că «aceste forțe au funcțiunea de a apăra civilizația împotriva agresorilor comuniști care timp de două decenii au ocupat națiuni, au asuprit popoare libere, cu precizia unui tavaluc, strivindu-se fără îndurare victimele in celestele tenace al cruzimii și al tiraniei. Fiii nostri vor trebui să stea de pază pe pozițiile avansate ale lumii libere, in țări inde-

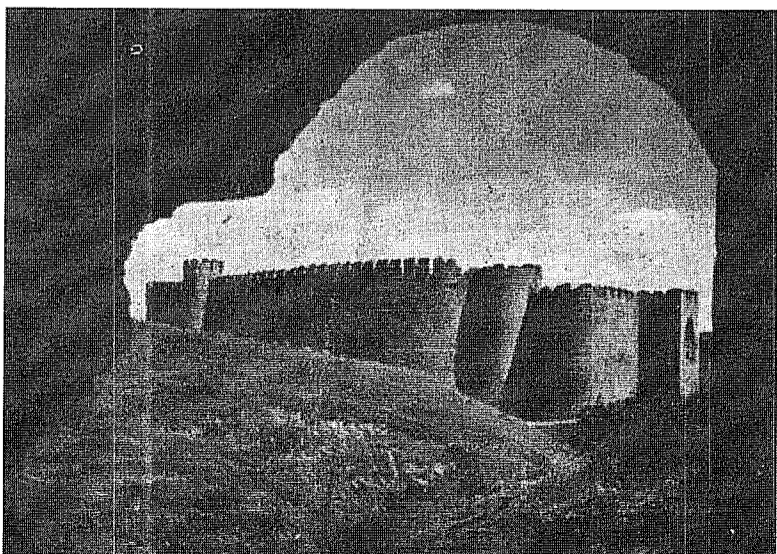
părtate, pentru a para invaria dusmanului sovietic care a terorizat ne-numerate creaturi și altele le-a asasinat, fiindcă un îndrăsnit să creadă in Dumnezeu».

Cardinalul a spus apoi că numai credința este un remediu eficace împotriva otrăvitoarei propagande comuniste făcută de oameni care încearcă să aducă in sclavie lumea întreaga.

Insistând asupra necesității reafirmării credinței, Spellman a subliniat faptul că «nici odată ca acum lumea n'a avut mai multă nevoie de oameni de credință statornică. In vremurile acestea în care violările pum la grea încercare răbdarea popoarelor iubitoare de pace, numai o credință tenace ne poate salva».

Inaltul prelat a încheiat amintind că există in țările ocupate de comunismul sovietic oameni a căror credință este neclintită și ale căror suflete nu pot fi reduse in sclavie de necericii temnecii comuniști. Violent atac al cardinalului al cărui obiect a fost comunismul internațional, constituie fără indoială aspectul cel mai relevant al acestui Congres Euharistic. Alte voci s'au ridicat in timpul Congresului să condamne comunismul; dar discursul lui Spellman întrece, prin asprime și severitate, orice precedent.

In clima aceasta de permanentă amenințare de a ne vedea copleșiți de marea comunistă, in atmosfera de desorientare generală, in psihoză frică care din ce în ce pune stăpânire pe lumea liberă, glasul Cardinalului Spellman s'a ridicat cu curaj pentru a-i rechema la gravitatea momentului pe cei care încă mai au conștiința marelui dar făcut omului de Promia cerească: libertatea. Si prin vocea cardinalului vorbește Biserica, așa cum a vorbit — deși presa comunistă a prezentat atunci lucrurile ca pe un act de insubordonare, ca pe o inițiativă personală — prin cardinalul Ottaviani. Biserica, singura dintre responsabilitățile omenirii, nu s'a lăsat încântată de triliurile «pacifiste» ale comunismului, ci a știut să privească cu curaj realitatea și să denunțe primejdiile așa zisei «coexistențe». Care «coexistență» a împlinit de curând un an de viață (teoretică). Un an al cărui bilanț este o succesiune de abuzuri, de instigări, de intervenții mai mult sau mai puțin descoperite dar totdeauna prezente ori și unde se prezintă ocazia de a pescui in apă turburată. Asupra acestei «coexistențe», asupra acestei «coexistențe», asupra acestui dialog imposibil cu Rusia Sovietică, cardinalul Spellman a avut încă de la început idei cât se poate de clare pe care nu a ezitat să le exprime. Spiritul de la Camp David n'a fost niciodată privit cu simpatie de cardinalul New Yorkului; și criticile adresate capilor politici americani trebuiesc puse in legătura cu această atitudine a Cardinalului și cu dezastruasa evoluție a situației raporturilor dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică.

Cetatea Hatiu

NOCTURNA CELULARA

S'a terminat apelul... Pe genele tăcerii
Răsună pasul străjii ca toaca 'n întirim...
Atâta mai traeste; traese doar ei străjerii,
Pe când noi celului, sub lepedea durerii,
De-avarma eu viermina prin besne viermuim!

Ca Meșterul Manole, zidindu-și Cataclina,
Si astăzi ne'ngropară spre-a se'nălta mai sus;
Suntem mărtirizatii, copii ai nimănuia!
Pe urma noastră nimeni nu strigă «Halilua!»!
Răpitu-ni-s'a până și Cerul lui Isus!

Mai grea decât osânda i-a veacului unitare!
Celule-s morminte lipsite de'inviere:
Pe temniță când luna prefira pulberi clare
Obada ea si-o farmă de piatra de hotare
Si spițele își frânge pe mii de'ngenunchieri.

Alintul ei zănatec înliripă poeme
Ce, de-abia născute, se prăvălese în iad;
Ne'ncoronăm cu raza splendidei diademe,
O clipă doar și iarăși pustiul din noi geme
Si apele nădejzii, secătuite, scad.

Subt ziduri ceasul are lungimea săptămânii,
O zi, e cât și anul, un an parcă-i un veac;
Îmbătrânim de tineri și prin unghere, câinii
Ling flori insangerate ce ne-au golit plămânii,
Căci toți tânjim aicea si boala-i fără leac!

(Fragment dintr-o poezie născută, în timp ce autorul ei murea, în una din închisorile comuniste din R.P.R.).

Drama fratilor separati

(continuă de la pag. 1)
tre Imperiu și Papat în Occident, presiunile exercitate de Carol de Anjou asupra lui Martin IV; reaua dispoziție a poporului, a clerului mărunt și mai ales a călugărilor din Răsărit față de unirea încheiată de capii lor cu Biserica catolică; permanenta amintire a dominației latine din timpul Cruciatelor; prejudiciile împotriva Bisericii catolice menționate în viața de scrierilor polemici orientali, și unele deficiențe din viața clerului catolic în Răsărit, anumite greșeli în metoda de apostolat» (pag. 311).

Capitolul este completat de o scrupuloasă seamnalare a tuturor operelor unioniste care, atât în lumea ortodoxă cât și în cea catolică au încercat să deschidă un dialog între despartii și Roma, pentru realizarea unității; ale cărei avantajii ar fi putut fi enorme atât pentru cei care s'au îndepărtat de Roma cât și pentru catolici.

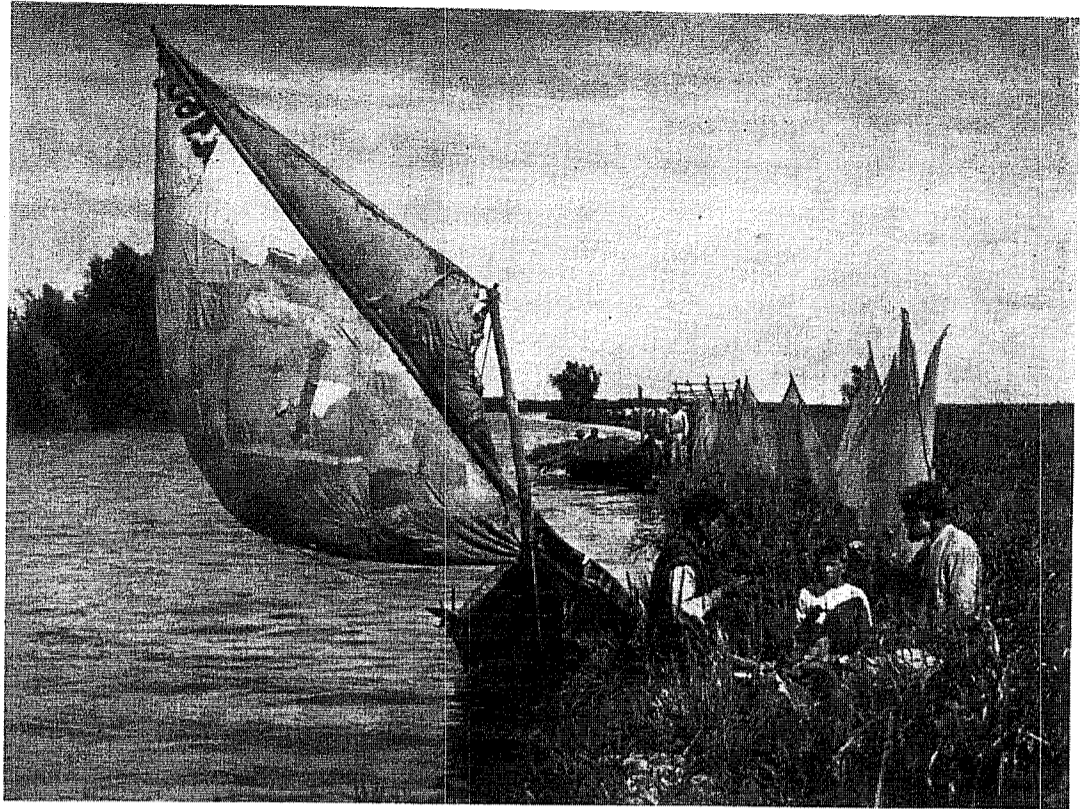
Unirea este în primul rând împlinirea unei datorii sfinte din partea fiecărei Biserici creștine. «*Catolicismul însuși ar trage mari avantajii din unire, scrie Italo Volpi, de oarece despărțirile comunităților diestudente l'au săvârșit în exterior și în sens extensiv, și l'au închis în sine. Cu secesiunea unor zone întinse Biserica a pierdut forțe constructive prețioase și a ofuscat strălucirea unia dintre cele mai prețioase prerogative ale sale, universalitatea sau catolicitatea. Biserica universală părea la un moment dat redusă la o simpa comunitate mediteraneană*» (p. 344).

Unirea tuturor creștinilor cu Bise-

rica catolică ar putea da un nou impuls carității și pietății. În afară de aceasta unirea ar comporta pentru Biserica catolică o reală îmbogățire spirituală accentuând exercițiul virtuților.

«*Fără îndoială, întoarcerea fraților noștri despărțiți ar atrage atenția noastră asupra unor comori spirituale ale Bisericii pe care astăzi noi nu le utilizăm în deajuns și pe care ei, orientalii, în situația în care se găsesse astăzi, nu le posedă în integritatea și puritatea lor*».

Doctrina n'ar trebui să reprezinte piedici insurmontabile pentru unire, Conciliul de la Florența a dovedit-o. Există un lung trecut (de zece veacuri) pe care îl avem în comun cu ortodocșii, recunoscut și acceptat de ambele părți și cu care ne mândrim, pe drept cuvânt, și unii și alții. Biserica romană a definit de atunci un număr de adevăruri, dar este vorba de afirmări de doctrină care sunt suficient recunoscute de vechia creștinătate orientală, sau deduse în mod logic din alte adevăruri în care erau cuprinse și care constituie un bun comun pentru cele două Bisereci. Dealtminterea noi putem încă să găsim teologi ortodocși care au susținut aceleași poziții pe care Biserica catolică le-a susținut ca dogme. Experiența istorică din aceste ultime decenii i-a convins pe ortodocși de necesitatea de a da Bisericii un Cap unic și independent care să aperc drepturile Evangheliei ori și unde aceste drepturi ar fi amenințate. Este cert că astăzi numai Papa se bucură de o autoritate suficient de extinsă și de puternică. Faptele ilustrează cuvântul lui Isus.

Pescari în Delta

miscellamea

Doina Missir, excelenta actriță bucureșteană dinaintea invaziei și în același timp o valoroasă scriitoare, a fost invitată zilele trecute pentru o probă teatrală la postul elvețian Radio-Lausanne.

Interpretând scene din «Anna Karenina», «La voix humaine» a lui Cocteau, un poem de Supervielle, precum și o scenă din comedia «Ma cousine de Varsovie» de Verneuil, triumful de pe vremea lui Elvire Popescu, Doina Missir a obținut elogiile unanime ale conducătorilor postului de radio, trecând cu impresiionantă știință de la intensitatea dramatică a primelor piese, la comicitatea oferită de savurosul text-parisian. Se pare că direcția postului de radio elvețian a fost foarte minunată de faptul că distinsa actriță română reușea să plângă «la comandă» uitând că pentru un refugiat, plânsul este epilogul natural al ațător drame necunoscute de pașnicii occidentali elvețici.

Actualmente direcțiunea postului Lausanne este în căutarea unei echipe de actori francezi, spre a încadra onorabil pe compatrioata noastră în vederea viitoarelor spectacole.

În cadrul marii expoziții de artă și artizanat american organizată la Auditoriul Shrine de la Los Angeles, România a fost prezentă cu o splendidă vitrină aranjată de soții Elisabeta și Gheorghe Sabău.

Publicul care a vizitat expoziția s'a oprit îndelung în fata vitrinei românești, una dintre cele mai admirate.

Duminică 4 Septembrie va avea loc la Cleveland, în aula Societății Carpatina al treizeci și optelea congres al Unirii și Ligii Asociațiilor Române din America. Congresul va fi inaugurat cu un Te Deum oficiat în toate bisericile românești din localitate.

Reproducem din ziarul românesc «Sentinela» următoarea notă asupra Conciliului Ecumenic:

Vestea celebrării unui Conciliu Ecumenic al Vaticanului în anii proximi a stârnit un interes deosebit în mijlocul celorlalte confesiuni creștine. La acest Conciliu, cum s'a anunțat recent și în mod oficial, vor fi acceptați ca observatori și reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe și protestante, încaț, prin sistemul discuțiilor paralele care nu împieteză asupra unității Conciliului și a caracterului lui catolic, cele trei confesiuni creștine vor avea prilejul să stea în contact permanent și să se întreprină asupra tuturor problemelor care se pun astăzi cu cea mai care urgență conștiinței fiecărui creștin.

În exilul românesc s'au înregistrat puternice reacțiuni la apelul Sf. Părinte și la declarațiile complementare făcute de Eminența Sa Cardinalul Tisserand din Septembrie 1959. Din

mai multe centre românești se semnalează acte de manifestare a bucuriei și de exprimare a sentimentului românilor ortodocși la inițiativa Vaticanului în favoarea unității creștine și a formării unui front comun de luptă contra comunismului și materialismului ateu.

Din inițiativa P. S. Sale Episcopul Teofil al Canadei s'a celebrat în Februarie 1960, la Biserica Ortodoxă din Paris, o slujbă consacrată Unirii Bisericilor, la care au asistat Msgr. Rupp din partea catolicilor și pastorul Boegner din partea protestanților. În cadrul aceleiași acțiuni de unire ai Bisericilor, P. S. S. Episcopul Teofil a asistat la o misa solemnă de rit bizantin în Catedrala catolică din Detroit, împreună cu preoții Preda și Lupu. Românii ortodocși din Argentina au adresat o scrisoare Eminenței Sale Cardinalul Tisserand, prin care își exprimă bucuria pentru apropiata celebrare a Conciliului Ecumenic și cer sprijinul creștinismului occidental pentru salvarea Bisericilor lor răstignite și a patriei lor martirizate. Scrisoarea a fost semnată de 52 de fruntași ai coloniei românești din Argentina. Comunitatea Românilor din Spania, în adunarea generală din Ianuarie 1960, a votat o moțiune de adeviere la chemarea Sf. Părinte, iar Consiliul Parohiei Ortodoxe din Sao Paulo, Brazilia, a adresat Congregației Orientale o scrisoare de mulțumire și satisfacție pentru larga înțelegere a Sf. Părinte pentru problemele Bisericii creștine și ale timpului nostru.

Sapte mii de credincioși au sărbătorit cei 58 ani de sacerdoțiu ai lui Ioan XXIII. Sfântul Părinte a vorbit credincioșilor amintind câteva aspecte ale multiformei sale activități la Roma în Bulgaria, în Turcia, în Franța, la Veneția, până în ziua în care, din spirit de ascultare, s'a înălțat la tronul Pontifical. După ce a exortat

credincioșii să se roage împreună cu el, Ioan XIII a amintit celor prezenți cele Zece Porunci ale lui Dumnezeu, care păstrează o înalterată și eficace vitalitate.

Situația actuală a bisericilor ortodoxa și protestanta a fost tema fundamentală a penultimei ședințe a cursului de studii organizat de Centrul de la Passo della Mendola de către Universitatea Catolică din Milano asupra temei: «Conciliile ecumenice în viața Bisericii»...

Despre «Morala creștină și conciliile ecumenice» a vorbit la Centrul de Cultură de la Passo della Mendola profesorul Guzzetti de la Facultatea de Teologie din Milano. Conferențiarul s'a ocupat în special de așteptările care se deliniază din ce în ce mai clar în lumea creștină față de viitorul Conciliu Vaticano II.

Profesorii Vadopivec, de la Ateneul Urbanian, și Boyer, de la Universitatea Gregoriană, au examinat poziția avută de Conciliile Ecumenice față de bisericile ortodoxa și protestanta.

Sfântul Părinte a numit 16 membri consultori în Comisia de religioși care este chemată să pregătească Conciliul Ecumenic. Printre iluștrii prelați chemați să facă parte din comisia conciliară se află și Episcopul de Padova, Mons. Bortignon, și Episcopul de Anagni, Mons. Compagnone.

La un an de la dispariția sa, figura Părintelui Agostino Gemelli, întemeietorul Universității Catolice de la Milano, a fost solemn comemorată la Centrul de Cultură al Ateneului milanez, la Passo della Mendola. Cardinalul Montini a evocat apoi figura acestei mari personalități a Bisericii active.